

Banderelateret kriminalitet og forebyggelse

DET KRIMINAL
PRÆVENTIVE RÅD

Bander som begreb

DKR forstår en bande som en gruppe af personer, der begår alvorlig, organiseret kriminalitet og som orienterer sig mod at skabe profit. Gruppen har ofte et navn og særlige kendetegn som fx rygmærker eller tatoveringer. De styrende medlemmer er oftest voksne personer.

Mange grupper i Danmark kan ikke betegnes som bander. De, der kan, er forskellige og kan ændre karakter og sammensætning over tid, og det er ikke alle deres aktiviteter, der involverer kriminalitet.

Politiet skelner mellem rockere og bandegrupperinger, hvor rockergupperinger har en veldefineret organisation, en hierarkisk struktur og klubhuse, hvorimod de fleste bander har en løsere organisering og typisk er centreret omkring en eller flere toneangivende personer.

Bandekriminalitetens omfang i Danmark

I starten af 2014 overvågede politiet i alt 117 rockerklubber og bander og 1759 personer tilknyttet rocker- og bandemiljøet. Samlet set er personerne i 2013 blevet idømt ca. 637 års fængsel, 3 mistede livet og 32 blev såret.

Hovedparten af rockernes og bandernes kriminalitet findes inden for kate-gorierne ejendomsforbrydelser, vold, overtrædelse af våbenloven, handel med narkotika og økonomisk organiseret kriminalitet (fx kædesvig). Rockergrupper og bander begår størstedelen af deres kriminelle aktiviteter med personer uden for miljøet.

Politiet vurderer, at rocker- og banderelaterede konflikter primært skyldes kampe om kriminelle markeder, særligt narkotikamarkedet.

Rocker- og bandemedlemmers profil

Når politiet registrerer rocker- og bandemedlemmer første gang, er rockerne i gennemsnit 28,9 år mens bandemedlemmerne er 23 år. Størstedelen af medlemmerne af rockergrupperne er af dansk herkomst (97 pct.). I banderne er 44 pct. indvandrere, 39 pct. efterkommere og 17 pct. er af dansk herkomst.

Involveringen i bandemiljøet foregår primært lokalt i særligt udsatte bolig-områder. Rekrutteringen til bander sker ofte blandt yngre søskende, andre familiemedlemmer og gennem de enkelte bandemedlemmers appellerende livsstil. Nærheden til kriminelle grupperinger i opvæksten anses for at være en væsentlig faktor, der øger risikoen for at indgå i en bande senere i livet. Ifølge Rigspolitiet rekrutterer rockerk-klubber nye medlemmer fra dele af hooliganmiljøet, som de har en tæt kontakt til.

Dansk forskning har vist, at der er flere ligheder end forskelle mellem medlemmer af rocker-bandemiljøet og øvrige lige så belastede lovovertrædere. Fx øger hyppige skoleskift, problemadfærd i skolen, ustabile familieforhold i opvæksten og opvækst med kriminelle venner sandsynligheden for senere at blive rocker- eller bandemedlem. International forskning peger på, at manglende forældreopsyn, negative livsbegivenheder, hyperaktivitet, ringe evne til at sige fra, ringe præstationer og tilknytning til skolen, brug af stoffer og alkohol, kriminelle venner, tilgængelighed af skydevåben og stoffer i lokalområdet samt diskrimination og arbejdsløshed øger sandsynligheden for at indgå i en kriminel gruppering.

Tiltrækning til rocker- og bandemiljøet

Rockere- og bandemedlemmer fremviser en livsstil, som kan virke tiltrækkende på nogle udsatte og kriminalitetstruede unge. Rockerne og banderne kan synes omgærdet af frygt og respekt, nogle har et luksuriøst forbrug og en "sag" at kæmpe for. Grupperingen kan for nogle unge mænd, som har manglet forældrestøtte i opvæksten, blive en substitutfamilie, hvori de finder en maskulin rollemodel og lederfigur, og deltagelsen kan modsvare deres behov for anerkendelse, identitet og et sted at høre til.

Øget opmærksomhed i offentligheden kan desuden bidrage til at forstærke rockergruppers og banders identitet.

Forebyggelse af banderelateret kriminalitet

Sandsynligheden for bandeinvolvering påvirkes af mange forskellige faktorer igennem en persons livsforløb. Håndteringen af bandeproblematikker skal derfor kunne takle disse bagvedliggende faktorer, hvis de skal have succes. Fx bør indsatser tage udgangspunkt både i individet og i lokale forhold.

Der findes ikke en one-size-fits-all eller et quick-fix, når det gælder forebyggelse af bandekriminalitet. DKR anbefaler generelt skræddersyede, helhedsorienterede og langsigtede indsatser med et stærkt og velkoordineret lokalt samarbejde på tværs af myndigheder og sektorer. Forebyggelse skal sigte mod inklusion i det bredere samfund og give børn og unge færdighederne til og mulighederne for at indgå i positive fællesskaber på lige fod med andre. Forebyggende tiltag bør altid trække på viden om, hvilke indsatser, der virker.

Tidlig indsats betaler sig

Den billigste og mest effektive måde at begrænse alvorlig banderelateret kriminalitet på er at afholde unge fra at tilslutte sig bander og rockergupper. Når en ung bliver involveret i grupperelateret kriminalitet, er det resultatet af en gradvis proces, som ofte begynder med asocial adfærd i en tidlig alder.

Amerikanske studier har vist, at unge typisk begynder at hænge ud med bander omkring 12-13-årsalderen og tilslutter sig gadebander, når de er mellem 13-15 år. Bandeforebyggende indsatser bør derfor sættes i gang inden teenageårene - for jo senere, der gribes ind, jo sværere er det at skabe forandring.

DKR anbefaler, at der generelt sættes forskellige indsatser i gang over for familien, barnet/den unge, i skolen og i fritiden. Fx har det betydning, at skolen formår at håndtere pjæk og uroskabende elever. Der findes også antimobnings- og færdighedsprogrammer med dokumenteret effekt, der kan være med til at sikre, at skolen er et rart sted at være for alle elever og at børn og unge får succesoplevelser og sociale færdigheder til at klare sig i tilværelsen. Aktiv deltagelse i lokalsamfundet kan også bidrage til at modvirke, at kriminelle grupperinger bliver de unges primære sociale referenceramme.

Beregninger har desuden vist, at det generelt betaler sig for samfundet at investere i forebyggelse af kriminalitet. Det Kriminalpræventive Råd og TrygFonden fik i 2013 udarbejdet en cost-benefit-analyse, som viser, at forebyggende indsatser virker - både de meget brede og langsigtede indsatser og de mere målrettede indsatser.

Exit

Exit fra en rockergruppe eller en bande er oftest en gradvis adskillelsesproces. Dansk forskning viser, at der er stor udskiftning af medlemmerne i de danske rocker- og bandemiljøer. Mange rocker- og bandemedlemmer forlader gruppen uden alvorlige konsekvenser, men med tiden øges afstanden til resten af samfundet og exit kan dermed blive sværere.

Der findes endnu ikke gode effektevalueringer af exitindsatser, men det er generelt vigtigt, at der skabes gode vilkår for, at rocker- og bandemedlemmer, der ønsker at forlade miljøet, kan blive en del af det etablerede samfund igen. Fx på arbejdsmarkedet eller i uddannelsessystemet.